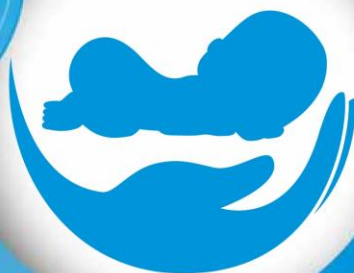

OŠETROVATEĽSTVO A PÔRODNÁ ASISTENCIA

ČASOPIS SLOVENSKEJ KOMORY SESTIER A PÔRODNÝCH ASISTENTIEK
PROFESSIONAL JOURNAL OF NURSING AND MIDWIFERY

05
2023

ISSN 1339-5920

SK SaPA

Slovenská komora sestier
a pôrodných asistentiek

ZO ZDRAVOTNÍCKEHO ASISTENTA ÚSPEŠNÝ DOKTORAND A PRACOVNÍK VO VÝSKUME

Absolvent ošetrovateľstva na rožňavskom detašovanom pracovisku VŠ ZaSP sv. Alžbety Martin Červený je dnes úspešným študentom doktorandského štúdia Jihočeskej univerzity v Českých Budějoviach. Počas troch rokov štúdia sa stihol vypracovať na recenzenta viacerých vedeckých časopisov (Kontakt, Pielegniarstwo 21. wieku, Nurse Education in Practice, Journal of Advanced Nursing, BMC Nursing). Tridsaťročný senátor a člen legislatívnej komisie Akademického senátu Jihočeskej univerzity je zároveň členom predstavenstva Upsilon Xi at Large Chapter, Sigma Global Excellence. Patrí medzi 135 tisícové zoskupenie aktívnych členov výskumného súboru Sigma Global Excellence European Region a je reprezentantom Slovenska v Európskej asociácii transkulturných sestier. Bránu medzi vedeckých pracovníkov mu otvorila znalosť cudzích jazykov, skromné vystupovanie, disciplinovanosť a možnosť učiť sa od popredných predstaviteľov ošetrovateľského výskumu vo svete. Na svoje začiatky v zdravotníckom povolání však nezabúda. V rokoch 2017 – 2020 pôsobil ako sestra na dialyzačnom pracovisku v Rožňave. Pôvodne vyštudovaný zdravotnícky asistent pochádzajúci z malej obce Háj preslávenej natáčaním scén k americkému filmu Za nepriateľskou líniou, potvrdzuje význam motivácie pre osobný rast a uplatnenie vo vede a výskume. Pri svojom úspešnom napredovaní sa zamýšľa aj nad tým, ako sa dokázal presadiť v zahraničí, komu je vďačný, a kde vidí svoju budúcnosť.

Povolanie sestry je aj v dnešnej dobe stále doménou žien. Prečo ste sa rozhodli venovať profesii sestry?

Už od malička som mal záujem o prácu v zdravotníctve. Spomínam si, ako sme sa so súrodencami hrali na zdravotníkov a pacientov. Podával som injekcie (čistou vodou naplnené striekačky) a pravidelne ich očkovoľ proti chorobám. Aj keď sme len napodobňovali

Počas jednej z aktívnych účasť na konferencii v Poľsku, zdroj archív M. Červeného

postupy, veľmi sme si to užívali. Okrem toho ma zrejme ovplyvnili aj časté ochorenia v detstve a následné hospitalizácie v detskej nemocnici v Moldave nad Bodvou. Tieto skúsenosti ma určite motivovali a posilnili moje rozhodnutie venovať sa práci v oblasti poskytovania zdravotnej starostlivosti. Zaujímavé je, že počas a aj po ukončení štúdia na Vysokej škole zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, detašovanom pracovisku Bl. Sary Salkaházi v Rožňave som spolupracoval s kolegynami, ktoré sa o mňa vtedy v detstve starali. S Alenou Néhezovou sme napokon úspešne absolvovali aj rigorózne konanie.

Ako vás medzi seba prijal ženský kolektív pri získavaní prvých pracovných skúseností?

Vždy som mal dobré vzťahy s kolegynami a kolegami. Keď som začínal pracovať ako sestra v dialyzačnom centre v Rožňave, moje vtedajšie kolegyně ma privítali veľmi pekne. Musím povedať, že sme boli veľmi dobrý pracovný tím. Fungovali sme ako jedna dialyzačná rodina, a to isté platilo aj pre našich pacientov. Práca v dialýze je náročná. Sestra musí mať vedomosti z mnohých odborov klinického ošetrovateľstva. Musí byť schopná vidieť súvislosti medzi chronickými ochoreniami obli-

So svojimi študentami na FZS v Českých Budějoviach, zdroj archiv M. Červeného

čiek a celkovou dialyzačnou liečbou. Od mojich bývalých spolupracovníkov som sa veľa naučil. Tieto skúsenosti ma profesionálne formovali pri starostlivosti o dialyzovaných pacientov. Som nesmierne hrdý, že som mohol byť členom tohto tímu. Dodnes máme dobré vzťahy a sme v kontakte. Nemôžem zovšeobecniť a povedať, že práca v ženskom kolektíve je v niečom ťažká. Ale je pravda, že má svoje výhody aj nevýhody.

Vysokoškolské štúdium ošetrovateľstva ste absolvovali v rodnom meste. Ako si spomínate na toto obdobie?

Dodnes si pamätám na prvý deň v škole, na tú neistotu, čo nás bude počas štúdia čakať. Niekedy bolo štúdiom náročné, inokedy menej, no väčšinou sme sa snažili získať čo najviac vedomostí od našich pedagógov. Mám veľmi pekné spomienky na moju bývalú školiteľku, profesorku Máriu Kiličkovú, ktorá ma motivovala celým štúdiom. Myslím si, že v živote každého človeka existujú osoby, ktoré môžu výrazne ovplyvniť jeho budúcnosť. Pani profesorka bola jednou z nich. Som jej veľmi

vďačný za motiváciu v pregraduálnom aj postgraduálnom vzdelávaní, s cieľom zamerať sa na ošetrovateľstvo ako vednú disciplínu. Pamätám si na svoju prvú publikáciu, ktorá vyšla v jednom vedeckom časopise. Ako druhák som jej ju vtedy išiel ukázať s malou dušičkou.

Aktuálne študujete v Českej republike. Čo ovplyvnilo napokon vaše rozhodnutie odísť zo Slovenska a vzdelávať sa v zahraničí?

Na Jihočeskej univerzite v Českých Budějoviach, Zdravotno-sociálnej fakulte študujem od roku 2020. Momentálne sa nachádzam v poslednom ročníku. Na jar ma čaká obhajoba dizertačnej práce. Už počas bakalárskeho a magisterského štúdia som sa zapájal do rôznych výskumov. Okrem zberu dát na svoju bakalársku a diplomovú prácu som získaval ďalšie údaje, ktoré som plánoval publikovať. Vtedy som začal spolupracovať s odborníkmi z iných krajín. Samozrejme, začiatky vo vedeckom písaní boli náročné, ale mal som podporu úžasných kolegyň. Doktorka Leilani Siaki z USA a profesorka Paula McGee z Birmingham City Uni-

versity ma naučili, ako písať vedecké texty. Keď na to teraz spomínam, získal som od nich vtedy obrovskú podporu. Kým som pracoval na Slovensku, vždy mi niečo chýbalo. Pociťoval som akési nenaplnenie potreby zvedavosti. Isté vyplňanie medzier chýbajúcimi informáciami alebo vyhľadávanie nových informácií. Bol to práve proces vedy a výskumu. V roku 2019 sme sa spolu s profesorkou Luciou Dimunovou rozhodli ísť na konferenciu do Českých Budějovic. Vtedy som ešte netušil, že táto cesta bude mať pre mňa taký osudový význam. Počas konferencie Európskej asociácie pre transkultúrne ošetrovateľstvo som osobne spoznal významnú osobnosť v českom ošetrovateľstve, profesorku Valériu Tóthovú. Už ako študent bakalárskeho štúdia som poznal jej meno a zásluhy pre české ošetrovateľstvo. Som veľmi poctený, že dnes môžeme spolupracovať. Ten okamih bol pre mňa osudový, pretože som si uvedomil, že môžem naplniť svoje túžby a realizovať sa v tom, čo ma vždy bavilo. Už od detstva som mal pozitívny vzťah k mestu České Budějovice. Keď som sa presťahoval do Čiech,

Účastníci kurzu Evidence Based Practise v USA, zdroj. archiv M. Červeného

uviedomil som si, že som tu, kde som chcel byť. Nenadarmo sa hovorí, že: „v Českých Budějoviciach by chcel žiť každý“.

Ako vás prijali českí spolužiaci a pedagógovia? Kto vám bol v začiatkoch najviac nápomocný?

Prvé dni na Zdravotne sociálnej fakulte boli veľmi emotívne. Okrem toho, že som sa musel prispôbiť novému prostrediu, jazyku a „českým chuťovkám“, som naplno precítil uvedomujúc si svoju prítomnosť v inom štáte na obdobie najbližších pár rokov. Bolo to trochu náročné. Našťastie som natrafil na skvelú kolegyňu, ktorá sa o mňa starala, aby som sa bez problémov prispôbil životu v Českých Budějoviciach. Kolektív pedagógov na fakulte ma privítal tiež veľmi srdečne. Našiel som si tu aj niekoľko skvelých priateľov.

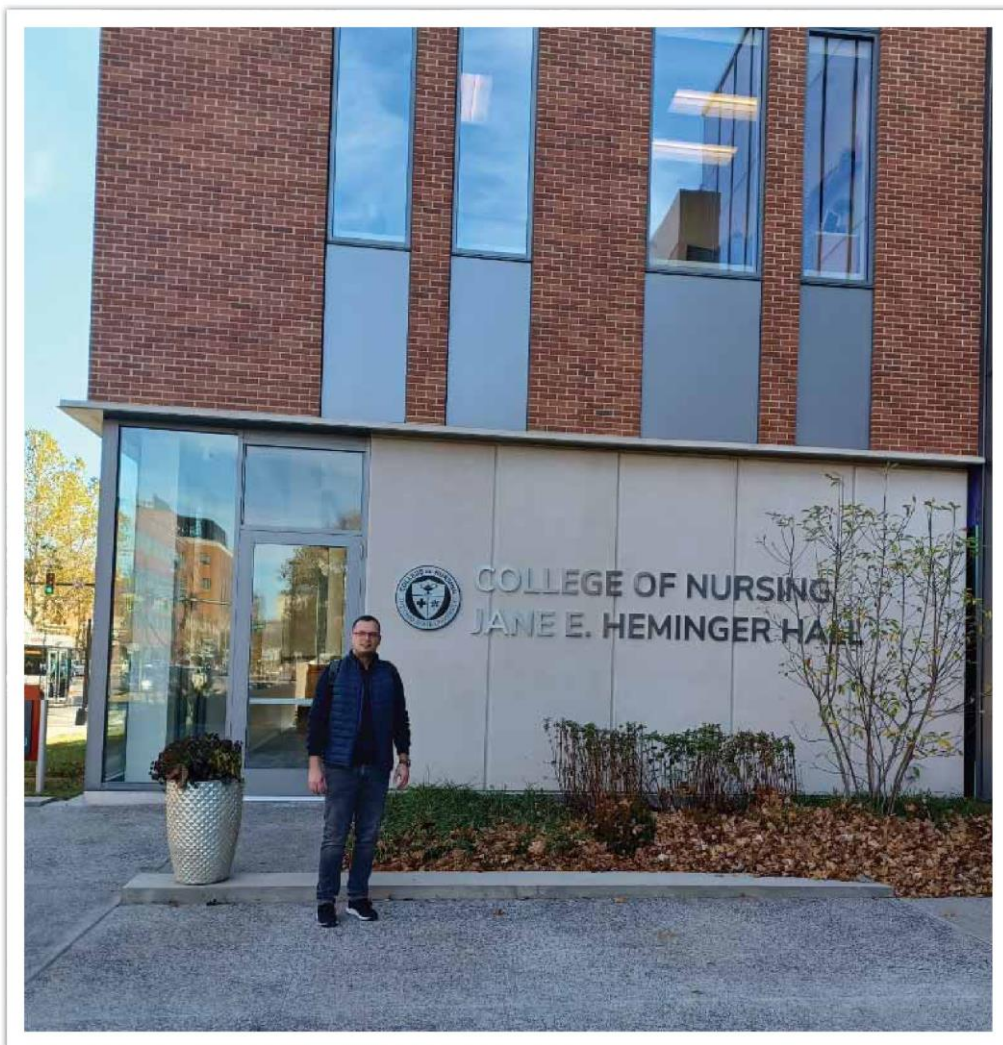
Čo je oblasťou záujmu vášho doktorského štúdia?

Vždy ma fascinovala kultúrna antropológia, najmä spôsob, ako ľudia vysvetľujú procesy ochorenia a obnovenia zdravia. Práve preto som sa rozhodol vo svojom doktorskom štúdiu zamerať na transkultúrne ošetrovatelstvo. Toto štúdium je v Českej republike pomerne náročné. Jednotlivé fakulty, kde je tento program akreditovaný, kladú veľký dôraz na vedeckú a publikačnú činnosť.

Ste zapojení do historického výskumu zdravotnej a sociálnej starostlivosti v prihraničných oblastiach. Čo zaujímavé ste sa dozvedeli a aké výstupy môžeme od vás v blízkej dobe očakávať?

Vďaka profesorky Tóthovej som sa mohol zapojiť do výskumného projektu Grantovej agentúry Českej republiky. Cieľom projektu bolo zmapovať a analyzovať, ako bola zabezpečená zdra-

votne sociálna starostlivosť počas prvej Československej republiky (1918-1938) s dôrazom na národnostné menšiny. Som rád, že som mohol participovať na tomto významnom výskumnom projekte, a zároveň mal možnosť analyzovať historické dokumenty a pochopiť kultúrno-etnické súvislosti tejto doby. Keď cestujem z Čiech domov, vždy myslím na niektoré naše nemocnice, napríklad v Lučenci alebo v Rimavskej Soboti, pretože som študoval archívne materiály o ich založení, či problémoch občanov v súvislosti s poskytovaním nemocničnej starostlivosti. Hlavným výstupom projektu bude vedecká monografia, ktorá by mala byť dokončená čoskoro. Jej príprava a spracovanie je veľmi náročná práca, hlavne pre hlavného riešiteľa projektu, ktorý systematicky a usilovne koncipuje jednotlivé kapitoly monografie. Myslím si, že monografia bude významným dielom z tejto éry. O konečnej hodnote však musia roz-

Fakulta ošetrovateľstva The Ohio State University v USA, zdroj archív M. Červeného

hodnúť čitatelia. Okrem toho sme už publikovali niekoľko príspevkov, ktoré sa týkajú starostlivosti o deti, vzdelávania sestier, očkovania a podobne.

Ste členom Európskej asociácie pre transkultúrne ošetrovateľstvo. Čo prináša toto členstvo pre Slovensku republiku?

Členom ETNA, dobrovoľnej asociácie akademikov a klinických pracovníkov, ktorá podporuje Európske transkultúrne ošetrovateľstvo som od roku 2018. Každý rok organizujeme konferencie na

rôznych univerzitách po celej Európe. Členstvo je bezplatné a otvorené pre každého záujemcu. Táto príslušnosť prináša Slovensku viditeľnosť, pretože ukazuje, že na východe Európy existuje malý štát s bohatými kultúrnymi tradíciami.

Nedávno ste sa vrátili zo študijného pobytu v USA. Čo vám táto skúsenosť priniesla?

Vďaka podpore môjho školiaceho pracoviska som mohol absolvovať mesačnú stáž na Štátnej univerzite

v Ohio (The Ohio State University in Columbus). Už dávno som cítil, že medzi klinikou a výskumom existuje veľká medzera. Máme kvalitné a významné vedecké klinické výsledky. Tie sú však niekedy uložené v databázach, no nikto ich nepoužíva v každodennom ošetrovateľskom prostredí. Sledovaním diania v zahraničnom ošetrovateľstve som vedel o tom, aké osobnosti pracujú na spomenutej univerzite. Mal som tú česť stretnúť sa s profesorkou Bernadette Mazurek Melnyk a profesorkou Dianne Morrison-Beedy. Počas pobytu som

absolvoval intenzívny kurz o Evidence Based Practice (EBP), ktorý zmenil môj pohľad na ošetrovatelstvo ako vednú disciplínu. Vďaka tejto skúsenosti som začal uvažovať o tom, ako môžeme EBP využiť v našom prostredí. Máme veľké plány do budúcnosti. Na nové výzvy sa veľmi teším. Možnosť absolvovať zahraničnú stáž malo pre mňa nielen profesionálne, ale aj osobné prínosy.

Aké máte vízie do budúcnosti? Chcete po ukončení doktorandského štúdia zotrvať v Českej republike alebo sa plánujete vrátiť a obohatiť svojimi poznatkami ošetrovateľský výskum na Slovensku? Plánujem zotrvať na akademickej pôde. Máme rozpracovaných viacero

výskumných projektov, ktoré musíme úspešne dokončiť. Som pripravený spolupracovať aj so slovenskými univerzitami. Budem rád za každú možnú spoluprácu z oblasti klinického ošetrovatelstva.

Ako zo svojej pozície hodnotíte nedostatok sesterského personálu? Čo je podľa vás príčinou nízkeho záujmu mladých ľudí o pôsobenie v povolani sestry?

V dnešnej dobe prebiehajú veľké diskusie o nedostatku ošetrovateľského personálu. Tento problém nebude možné vyriešiť zo dňa na deň. Je však dôležité si uvedomiť, že v niektorých prípadoch nesieme za nedostatok sestier v systéme istú časť zodpovednosti. Prestíž

tohto povolania klesá. Často nie sú dodržiavané kompetencie odborného personálu. Aj keď máme v systéme vysokoškolsky vzdelané sestry, ich klinické schopnosti nebývajú zohľadňované v súvislosti s dosiahnutým vzdelaním. Nedostatok ošetrovateľského personálu nie je len problémom Slovenska a Čiech, ale celoeurópskym problémom.

Môj odkaz pre sestry a študentov ošetrovatelstva na Slovensku je, aby sme si pamätali a nezabudli na to, prečo sme si zvolili toto povolanie. Chceme pomáhať tým, ktorí to potrebujú.

*Rozhovor spracovala:
Andrea Ševčovičová*

11.09.2023 SA KONAL SLÁVNOSTNÝ GALAVEČER OCENENIA „DOBRE SRDCE“

„Dobré srdce“ je ocenenie na národnej úrovni, ktoré udeľuje Asociácia poskytovateľov sociálnych služieb v SR ako poctu zamestnancom sociálnych služieb.

Tento, v poradí už štvrtý ročník sa udeľoval v siedmych kategóriách. V jednotlivých kategóriách boli nominované členky poroty.

V kategórii

1. opatrovatelka: **Dana Grafiková**, predsedníčka Komory opatrovateľov Slovenska
2. sestra v sociálnych službách: **Mgr. Zuzana Haladová, DiS.**, členka Rady a Prezídia Slovenskej komory sestier a pôrodných asistentiek
3. odborný pracovník v sociálnych službách: **Mgr. Katarína Mažárová**, predsedníčka Slovenskej komory sociálnych pracovníkov a asistentov sociálnej práce
4. manažér v sociálnych službách: **Mgr. Miriam Lexmann**, poslankyňa Európskeho parlamentu
5. dobrovoľník v sociálnych službách: **Michaela Bagalová**, výkonná riaditeľka, PR manažérka a koordiná-

torka firemných dobrovoľníckych aktivít, Bratislavské dobrovoľnícke centrum

6. poskytovateľ sociálnych služieb: **doc. MUDr. Božena Bušová**, podpredsedníčka Asociácie poskytovateľov sociálnych služieb v Slovenskej republike a sekretárka poroty
7. výnimočný počin: **Mgr. Anna Ghanamová**, predsedníčka Asociácie poskytovateľov sociálnych služieb v Slovenskej republike a predsedníčka poroty.

V kategórii sestra získala ocenenie **Bc. Katarína Magátová**, vedúca sestra zariadenia „Dôstojnosť“ Horné Štítare o.z.

Bc. Katarína Magátová ukončila strednú zdravotnícku školu v Žiline v roku 1996 a Vysokú školu zdravotníctva a sociálnej práce Svätej Alžbety v Bratislave v odbore Ošetrovatelstvo v roku 2019. Absolvovala aj špecializačné štúdium v odbore Ošetrovateľská starostlivosť v komunite na UKF v Nitre, ktoré ukončila v roku 2023.

Svoju pracovnú kariéru začala v Domo-ve dôchodcov Chynorany, kde pôsobila

od roku 1996 do roku 2012. Od roku 2012 do roku 2019 pracovala na geriatrickom oddelení Nemocnice s poliklinikou Prievidza so sídlom v Bojniciach s krátkou ročnou prestávkou, kedy pracovala v Dialyzačnom stredisku Partizánske. Od roku 2019 pracuje na pozícii vedúca sestra v ZSS Dôstojnosť Horné Štítare. Sestra Magátová zasvätila väčšinu svojho pracovného života práci so seniormi. Svoje vedomosti si rozšírila aj absolvovaním základného a nadstavbového kurzu bazálnej stimulácie, ktorý vyživa aj popri svojej práci v zariadení.

Neustále sa vzdeláva absolvovaním školení a seminárov zameraných na politiku kvality v sociálnych službách, inovatívnych prístupoch v aktivizácii seniorov, paliatívnej starostlivosti v zariadeniach sociálnych služieb, starostlivosti o klienta s agresívnym správaním a mnohé iné.

Voľný čas, ktorého nemá na rozdávanie, venuje synčekovi a manželovi.

Nižšie prinášame príbeh – nomináciu od Mgr. Lubomíry Palušovej. Človek, o ktorom píšem, a zároveň no-